

โรคลัมปี สกิน (Lumpy Skin Disease; LSD) ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างสูงและส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพสัตว์อย่างรุนแรง

การป้องกันสามารถทำได้โดยการฉีดวัคซีนและระบบความปลอดภัยทางชีวภาพแต่สำหรับสัตว์ที่ติดเชื้อแล้วควรได้รับการส่งเสริมการรักษาด้วยยาต้านการอักเสบและยาปฏิชีวนะซึ่งใช้ร่วมกับวิตามิน

โรคลัมปี สกิน (Lumpy Skin Disease) คืออะไร

โรคลัมปี สกิน (Lumpy Skin Disease; LSD) เกิดจากการติดเชื้อไวรัส (Lumpy Skin Disease; LSDV) ซึ่งไวรัสชนิดนี้จัดอยู่ในวงศ์ Poxviruses สกุล Capripoxviruses โดยส่วนใหญ่ไวรัสชนิดนี้ก่อโรคในโค และกระบือ แต่ยังสามารถก่อโรคในสัตว์ป่า เช่น ยีราฟ และอิมพาลา โรคนี้ถูกค้นพบในประเทศแถบแอฟริกาเมื่อ 100 ปีมาแล้ว จากนั้นไวรัสได้แพร่กระจายไปยังทวีปอื่น ๆ เช่น เอเชีย และยุโรปตะวันออก

อาการของโรคลัมปี สกิน (LSD) คืออะไร

ไม่ใช่สัตว์ทุกตัวที่ติดเชื้อ LSDV จะมีอาการโดยประมาณ 40% ของสัตว์ที่ติดเชื้อจะป่วยและจะพัฒนาอาการซึ่งอัตราการตายต่ำกว่า 10% สัตว์บางชนิดไม่มีอาการป่วยหลังติดเชื้อ LSDV (ติดเชื้อเพียงเล็กน้อย) แต่อาจเป็นแหล่งปนเปื้อนสำหรับสัตว์อื่น ๆ ระยะฟักตัวคือระยะเวลาระหว่างการสัมผัสกับการติดเชื้อและการปรากฏตัวของอาการระยะแรกคือ 2-14 วัน อาการเหล่านี้เกิดขึ้นในสองระยะดังนี้

1. ระยะเฉียบพลัน

- มีไข้สูงถึง 41 องศาเซลเซียส และสูงกว่านี้ได้ เป็นเวลานาน 2 สัปดาห์ (ภาวะแท้ง)
- ปริมาณน้ำนมลดลง
- น้ำตาไหล น้ำมูกไหล หายใจไม่ออก
- เยื่อตาอักเสบ เยื่อจมูกอักเสบ
- ต่อมเหงื่อหรือต่อมไขมันโต
- อาการชวมเนื้อ
- อันเจออักเสบ/อันเจอฝ่อ

2. ระยะเรื้อรัง

- มีตุ่มน้ำใส
- เบื่ออาหาร
- มีขี้ตา น้ำตาไหล และน้ำมูก
- ติดเชื้อแทรกซ้อนจากแบคทีเรีย
- ภาวะมีลูกยาก

การวินิจฉัยและการวินิจฉัยแยกโรค

โดยปกติการวินิจฉัยสามารถทำได้ตามอาการทางคลินิก แต่ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือสำหรับการระบุการติดเชื้อที่ไม่แสดงอาการจำเป็นต้องมีการวินิจฉัยในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมเช่น การตรวจด้วยวิธี PCR หรือการตรวจแอนติบอดีในซีรัม

- โรคเริมและเต้านมอักเสบในโค (bovine herpesvirus 2)
- โรคผิวหนังเป็นก้อนเทียม (Pseudo-lumpy skin disease)
- การติดเชื้อไวรัส papular stomatitis ในวัว (parapoxvirus)
- โรคฝีดาษเทียมในวัว pseudocowpox (parapoxvirus)
- การติดเชื้อไวรัส Vaccinia virus และ cowpox virus (Orthopoxvirus)
- โรคผิวหนัง (Dermatophilosis)
- โรคผิวหนังเรื้อรัง (Demodicosis)
- แมลง หรือ เห็บกัด
- โรคถุงน้ำ (Besnoitiosis)
- โรคริ้นเดอร์เพสต์ (Rinderpest)
- การติดเชื้อ Hypoderma จากแมลงวัน
- ปฏิกริยาที่ผิดปกติของผิวหนังต่อแสงแดด (photosensitisation)
- โรคลมพิษ (Urticaria)
- โรควัณโรคผิวหนัง (Cutaneous tuberculosis)
- โรคตาบอดแม่น้ำ (Onchocercosis)

การติดต่อ และ การขับของเชื้อไวรัส LSDV

การติดต่อทางตรง/ทางอ้อม

→ ติดต่อโดยการสัมผัสกับสัตว์ที่ปนเปื้อนโดย น้ำลาย เลือด สะเก็ดแผล สะเก็ดผิวหนัง น้ำตาและน้ำมูกไหล

→ การขับเชื้อไวรัสผ่านทางน้ำเชื้อ และ แผลเปื่อยที่เกิดจากตุ่มที่ผิวหนัง

→ มีรายงานการเกิดโรคพบการติดต่อผ่านทางรก

พาหะนำโรค

- การแพร่เชื้อโดยพาหะนำโรคผ่านการถูกกัดโดยเห็บแมลงและแมลง ซึ่งเป็นตัวนำหลักของการติดเชื้อ
- โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพอากาศที่อบอุ่นและชื้น เชื้อไวรัสสามารถแพร่กระจายได้ง่ายเนื่องจากเป็นสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการกินเลือดเป็นอาหารและการกัดของสัตว์ขาปล้อง (arthropods)

การควบคุม และการรักษาของโรค LSD

การควบคุม

- การตรวจหาโรคตั้งแต่แรกเริ่ม และการกระจายการฉีดวัคซีนอย่างทั่วถึง
  - มี 2 องค์ประกอบสำคัญแห่งความสำเร็จในการควบคุมและการกำจัดโรค LSD จนถึงปัจจุบันไม่มีประเทศใดสามารถกำจัดโรค LSD ได้โดยไม่ต้องฉีดวัคซีน
  - ปัจจุบันมีเพียงวัคซีนเชื้อเป็นสำหรับการป้องกันโรค LSD ซึ่งเป็นวัคซีนชนิดแหล่งกำเนิดเดียวกัน (homologous) = วัคซีน LSDV หรือวัคซีนชนิดแหล่งกำเนิดต่างกัน (heterologous) = จากไวรัสโรคฝีดาษในแกะ (sheepox-virus) = วัคซีน SPPV หรือ โรคฝีดาษในแพะ (goatpox-virus) = วัคซีน GTPV
- โดยขณะนี้ยังไม่สามารถแยกสัตว์ที่ติดเชื้อมีภูมิคุ้มกันจากการฉีดวัคซีน ทั้งนี้คาดว่าวัคซีนชนิดเชื้อตายจะเข้าสู่ตลาดในเร็วนี้
- ควรฉีดวัคซีนชนิดเชื้อเป็นในแกะแพะสัตว์ที่มีสุขภาพดีเท่านั้น เนื่องจากการฉีดวัคซีนกับสัตว์ที่มีสุขภาพไม่ดีจะนำไปสู่อาการต่าง ๆ ของโรคที่รุนแรงมากขึ้น

→ การสุขาภิบาล ป้องกันโรค สำหรับประเทศที่ปลอดเชื้อโรค LSDV

- การเข้มงวดในการนำเข้าโคและกระบือ รวมทั้งเลือกผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากสัตว์เหล่านี้
- ควรมีมาตรการเฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อตรวจจับโรค LSD ในระยะทางอย่างน้อย 20 กิโลเมตร จากประเทศหรือโซนที่ติดเชื้อ

→ การสุขาภิบาล ป้องกันโรค สำหรับประเทศที่ติดเชื้อโรค LSDV

- การควบคุมโรค LSD ขึ้นอยู่กับ การเข้มงวดของการเคลื่อนย้ายโคและกระบือในภูมิภาคที่ติดเชื้อ การคัดทั้งสัตว์ป่วยที่ได้รับผลกระทบและการฉีดวัคซีน การเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายสัตว์และการคัดทั้งสัตว์ป่วยที่ได้รับผลกระทบเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีวัคซีนร่วมอาจไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมโรคที่เพียงพอ

- การกำจัดซากสัตว์อย่างเหมาะสม (เช่น การเผา) และแนะนำให้ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคสถานที่และอุปกรณ์การเลี้ยงสัตว์
- ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานว่าประสิทธิภาพของการควบคุมพาหะนำโรคเป็นการป้องกันโรคได้

การรักษาสัตว์ที่ติดเชื้อ

ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการรักษาโรคได้แต่ส่งเสริมการรักษาตามอาการเท่านั้น

- NSAID (ยาดับปวดอักเสบชนิดที่ไม่ใช่ สเตียรอยด์) หรือ corticosteroids ใช้เพื่อลดไข้สูงบรรเทาอาการปวดและบวมในระยะเฉียบพลันของการติดเชื้อ
- วิตามินและแร่ธาตุช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของสัตว์
- ฉีดยาปฏิชีวนะรักษาโรคติดเชื้อแทรกซ้อนจากแบคทีเรียที่สามารถออกฤทธิ์วงกว้างได้ดีที่สุดวันแต่จะมีการตรวจวิเคราะห์วินิจฉัยเชื้อแบคทีเรียด้วยวิธีทดสอบความไวเชื้อแบคทีเรียต่อยาปฏิชีวนะ

บทสรุป

โรคล้มปี่ สกีน หรือ LSD ส่งผลเสียทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง (ภาวะแท้ง, ภาวะมีลูกยาก, ภาวะน้ำหนักลดลง) และยังมีผลต่อสวัสดิภาพของสัตว์ด้วย (อาการเบื่ออาหาร, แผลเปื่อยและตุ่มน้ำ, อาจทำให้ถึงตายได้)

ไม่ควรฉีดวัคซีนในสัตว์ที่ป่วย ควรได้รับการส่งเสริมการรักษาที่เหมาะสมด้วยการใช้ยาต้านการอักเสบและยาปฏิชีวนะ

วัคซีนในปัจจุบันมีประสิทธิภาพเพียงพอแต่การพัฒนาวัคซีนเชื้อตายที่สามารถแยกเป็นภูมิคุ้มกันจากการให้วัคซีน หรือ จากการติดเชื้อ LSD ร่วมกับการใช้ชุดตรวจวินิจฉัยที่รวดเร็วและระบบความปลอดภัยทางชีวภาพที่ดีจะช่วยลดการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของไวรัสชนิดนี้ทั่วโลก

ในบางประเทศจัดให้ไวรัสชนิดนี้เป็นโรคประจำถิ่น การฉีดวัคซีนและการวินิจฉัยจะยังคงเป็นเรื่องยากเนื่องจากข้อจำกัดด้านโครงสร้างและสิ่งแวดล้อมบางอย่าง เช่น ห่วงโซ่อุปทาน หรือ ระบบการเคลื่อนย้าย, ข้อจำกัดทางด้านการเงิน, และการปฏิบัติทางด้านเกษตร

ดังนั้นการกำจัดโรค LSD ทั่วโลกทั้งหมดจะยังไม่เกิดขึ้นในเร็วนี้

นำเสนอบทความ โดย

